ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
zo 17. apríla 2007 *

Vo veci C-470/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tampereen käräjäoikeus (Fínsko) zo 7. novembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 11. novembra 2003, ktorý súvisí s konaním:

A.G.M.-COS.MET Srl

proti

Suomen valtio,

Tarmo Lehtinen,

* Jazyk konania: fínčina.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, sudcovia J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk (spravodajca), G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič,

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. apríla 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— A.G.M.-COS.MET Srl, v zastúpení: P. Kyllönen, asianajaja,

— pán Lehtinen, v zastúpení: S. Kemppinen a K. Harenko, asianajajat,

— fínska vláda, v zastúpení: T. Pynnä, splnomocnená zástupkyňa,

— holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a N. A. J. Bel, splnomocnení zástupcovia,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Kruse, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. van Beek a P. Aalto, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. novembra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/37/ES z 22. júna 1998 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa strojových zariadení (Ú. v. ES L 207; Mim. vyd.

13/020, s. 349, ďalej len „smernica“) a podmienok vzniku zodpovednosti členského štátu a jeho úradníkov v prípade porušenia práva Spoločenstva.

2 Návrh bol podaný v rámci sporu medzi A.G.M.-COS.MET Srl (ďalej len „AGM“), spoločnosťou založenou podľa talianskeho práva na jednej strane, a Suomen valtio (fínsky štát) a pánom Lehtinenom, úradníkom sosiaali- ja terveysministeriö (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí“) na strane druhej, týkajúceho sa náhrady škody, ktorú AGM utrpela z dôvodu porušenia smernice.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

3 Smernica stanovuje základné požiadavky na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti týkajúce sa projektu a konštrukcie strojových zariadení a bezpečnostných komponentov, ako aj pravidlá hodnotenia zhody, vyhlásenia o zhode a označenia strojových zariadení.

4 Článok 2 smernice stanovuje:

„1. Členské štáty prijmú všetky primerané opatrenia, ktorými zabezpečia, aby strojové zariadenia alebo bezpečnostné komponenty, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, bolo možné uvádzať na trh a do prevádzky iba vtedy, keď pri správnej

inštalácii, udržiavaní a používaní iba na predpokladaný účel neohrozujú zdravie alebo bezpečnosť osôb a prípadne domáce zvieratá alebo majetok.

2. Táto smernica neovplyvňuje oprávnenie členských štátov stanoviť pri riadnom dodržaní zmluvy také požiadavky, ktoré môžu považovať za potrebné na to, aby zabezpečili, že osoby a najmä pracovníci sú pri používaní spomínaných strojových zariadení alebo bezpečnostných komponentov chránené, za predpokladu, že to neznamená, že strojové zariadenia alebo bezpečnostné komponenty budú upravené spôsobom, ktorý nie je uvedený v tejto smernici.

...“

5 Článok 3 smernice stanovuje:

„Strojové zariadenia alebo bezpečnostné komponenty, ktoré sú zahrnuté v tejto smernici, musia vyhovovať základným požiadavkám na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti, stanoveným v prílohe I.“

6 Článok 4 ods. 1 smernice znie takto:

„Členské štáty nemôžu na svojom území zakazovať, obmedzovať ani brániť uvádzaniu na trh ani uvádzaniu do prevádzky strojových zariadení a bezpečnostných komponentov, ktoré vyhovujú tejto smernici.“

7 Podľa článku 5 ods. 1 a 2 smernice:

„1. Členské štáty musia považovať nasledujúce zariadenia a komponenty za zhodné so všetkými ustanoveniami tejto smernice vrátane postupov na kontrolu zhody, uvedených v kapitole II:

— strojové zariadenia s označením CE a vybavené vyhlásením o zhode s predpismi ES, ktoré sú uvedené v prílohe II, bod A,

— bezpečnostné komponenty, vybavené vyhlásením o zhode s predpismi ES, ktoré sú uvedené v prílohe II, bod C.

Ak neexistujú harmonizované normy, členské štáty vykonajú také opatrenia, ktoré považujú za potrebné na to, aby upozornili zainteresované strany na existujúce národné technické normy a špecifikácie, ktoré pokladajú za dôležité alebo súvisiace s náležitou [... dôležité alebo užitočné v súvislosti s ... — *neoficiálny preklad*] realizáciou základných požiadaviek na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti uvedených v prílohe I.

2. V prípadoch, keď sa národná norma, ktorou sa preberá harmonizovaná technická norma, na ktorú bol uverejnený odkaz v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*, vzťahuje na jednu alebo viaceré základné požiadavky na zaistenie

bezpečnosti, predpokladá sa, že strojové zariadenia alebo bezpečnostné komponenty, skonštruované podľa tejto normy, zodpovedajú príslušným základným požiadavkám.

...“

8 Článok 7 ods. 1 smernice stanovuje:

„V prípadoch, keď členský štát zistí, že:

— strojové zariadenia s označením CE

alebo

— bezpečnostné komponenty vybavené vyhlásením o zhode s predpismi ES,

používané v súlade s ich predpokladaným účelom, pravdepodobne ohrozujú bezpečnosť osôb a v prípade potreby [... a prípadne — *neoficiálny preklad*] domácich zvierat alebo majetku, prijme všetky primerané opatrenia na to, aby

stiahol tieto strojové zariadenia alebo bezpečnostné komponenty, zakázal ich uvádzanie na trh, uvádzanie do prevádzky alebo ich používanie alebo aby obmedzil ich voľný pohyb.

Členské štáty okamžite informujú Komisiu o každom takom opatrení, uvedú dôvod pre svoje rozhodnutie a najmä to, či je nezhoda spôsobená:

a) nesplnením základných požiadaviek uvedených v článku 3;

b) nesprávnym uplatnením technických noriem uvedených v článku 5, odsek 2;

c) nedostatkami samotných technických noriem uvedených v článku 5, odsek 2."

9 Podľa článku 8 ods. 2 smernice musí výrobca pred uvedením strojového zariadenia na trh absolvovať príslušný postup hodnotenia zhody. Z článku 5 ods. 1 prvého pododseku prvej zarážky smernice 98/37 vyplýva, že zhoda strojového zariadenia s jej ustanoveniami je v zásade potvrdená vyhlásením o zhode s predpismi ES a označením CE.

10 Z odôvodnenia č. 21 a článku 8 ods. 2 písm. b) a c) smernice však vyplýva, že pokiaľ ide o určité typy strojových zariadení s vyšším rizikovým faktorom, ktoré sú taxatívne vymenované v prílohe IV smernice, je stanovený prísnejší postup hodnotenia zhody.

11 Vozidlové zdvíhacie plošiny sú uvedené v prílohe IV A bode 15.

12 V zmysle jej odôvodnenia č. 17 sú v tejto smernici a presnejšie v jej prílohe I s názvom „Základné požiadavky na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti týkajúce sa projektu a konštrukcie strojov a bezpečnostných komponentov" „definované iba základné požiadavky na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti so všeobecnou platnosťou, doplnené o určitý počet špecifickejších požiadaviek pre isté kategórie strojových zariadení".

13 Podrobnejšie podmienky upravujú harmonizované normy. V tejto súvislosti uvedené odôvodnenie stanovuje:

„... aby sa pomohlo výrobcom pri preukazovaní zhody s týmito základnými požiadavkami a aby sa umožnilo kontrolovať zhodu s podstatnými požiadavkami, je žiaduce mať na európskej úrovni harmonizované normy pre predchádzanie rizikám, vyplývajúcim z projektu a konštrukcie strojových zariadení;... tieto normy, ktoré sa harmonizujú na európskej úrovni, pripravujú súkromné právnické organizácie a musia si uchovať svoj nezáväzný štatút;... na tento účel sú European Committee for Standardisation (Európsky výbor pre normalizáciu — CEN) a European

Committee for Electrotechnical Standardisation (Európsky výbor pre normalizáciu v oblasti elektrotechniky — CENELEC) orgány, uznávané za príslušné pre prijímanie harmonizovaných noriem v súlade so všeobecnými smernicami pre spoluprácu medzi Komisiou a týmito dvomi orgánmi, podpísanú [... podpísanými... — *neoficiálny preklad*] 13. novembra 1984;... v zmysle tejto smernice je harmonizovanou normou technická špecifikácia (európska norma alebo harmonizovaný dokument), ktorú prijme jedna, druhá alebo obidve tieto organizácie po predložení na Komisiu v súlade s ustanoveniami smernice 83/189/EHS a na základe vyššie spomenutých všeobecných smerníc".

14 Odkazy na harmonizované normy sú uverejnené v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*.

15 Pokiaľ ide o vozidlové zdvíhacie plošiny, existuje na európskej úrovni harmonizovaná norma. Ide o normu EN 1493:1998 a odkaz ňu bol prvýkrát uverejnený v roku 1999 (Ú. v. ES C 165, s. 4).

16 Z jej znenia vyplýva, že „cieľom tejto európskej normy je definovať pravidlá bezpečnosti osôb proti nebezpečenstvu úrazov v súvislosti s používaním vozidlových zdvíhacích plošín" [*neoficiálny preklad*].

17 Pôsobnosť tejto normy je definovaná takto:

„Táto norma sa vzťahuje na pevné, mobilné a prenosné vozidlové zdvíhacie plošiny, ktoré nie sú určené na zdvíhanie osôb, ale sú vytvorené na zdvíhanie vozidiel na

účely inšpekčných, udržiavacích a opravných prác na vozidle alebo pod ním, keď je zdvihnuté.

Vozidlová zdvíhacia plošina môže pozostávať z jednej alebo viacerých zdvíhacích jednotiek.“ [*neoficiálny preklad*]

Vnútroštátna právna úprava

18 Rozhodnutie č. 1314/1994 Rady ministrov o bezpečnosti strojových zariadení (koneiden turvallisuutta koskeva päätos) prebralo smernicu do fínskeho práva.

19 Fínska norma SFS-EN 1493, ktorá zodpovedá európskej norme EN 1493:1998, bola prijatá 8. apríla 1999.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20 Spoločnosť AGM vyrába a uvádza na trh vozidlové zdvíhacie plošiny.

21 Ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí dostalo 11. mája 2000 od työsuojelupiiri (miestny odbor bezpečnosti pri práci) vo Vaasa správu vo veci „kontroly trhu" („markkinavalvonta-asia"). Podľa tejto správy poukázala kontrola vozidlových zdvíhacích plošín typu G 35 T/E vyrábaných AGM na určité nedostatky, najmä na nízku pevnosť predných zdvíhacích tyčí a nedostatočnú rezistenciu uzamykania tyčí.

22 Následne ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí zaslalo dovozcovi týchto strojových zariadení do Fínska, spoločnosti Pörhön Tuontiliike (ďalej len „dovozca"), list datovaný 18. mája 2000, v ktorom uviedlo, že má dôvody sa domnievať, že zdvíhacie plošiny typu G 35 T/E vyrábané spoločnosťou AGM nezodpovedajú požiadavkám zákona č. 299/1958 o bezpečnosti pri práci (työturvallisuuslaki) a rozhodnutiu č. 1314/1994 Rady ministrov o bezpečnosti strojových zariadení.

23 V rámci konania, ktoré takto ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí začalo, vypracoval pán Lehtinen 29. novembra 2000 správu, v ktorej najmä konštatuje, že dovozca uskutočnil 27. novembra 2000 test systému uzamykania, aby sa mohol zaručiť, že štruktúra zdvíhacích plošín je v súlade s normou SFS-EN 1493. V zmysle tejto správy test umožnil odhaliť závadu uvedeného systému. Podľa pána Lehtinena norma SFS-EN 1493 vyžaduje, aby štruktúra uniesla maximálnu povolenú záťaž, aj za najnepriaznivejších okolností zdvíhania a bez ohľadu na smer, ktorým je vozidlo na zdvíhacej plošine umiestnené. Na záver správa vyzvala ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí, aby v čo najkratšom čase prijalo rozhodnutie, ktorým sa obmedzuje, či dokonca zakazuje prevod a používanie dotknutých zdvíhacích plošín, ktoré sú už v prevádzke.

24 Vo vyjadrení z 18. decembra 2000 pán Lehtinen zopakoval svoje pripomienky, ale upresnil, že nový systém uzamykania, navrhovaný spoločnosťou AGM, je lepší a jeho

rezistencia bola pri testovaní uskutočnenom vo Fínsku 12. decembra 2000 považovaná za dostatočnú.

25 Na zasadnutí 20. decembra 2000, ktoré sa uskutočnilo v prítomnosti zástupcov dovozcu, pána Kanerva — poradcu zastupujúceho ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí — a pána Lehtinena ako odborného znalca sa pripustilo, že systém uzamykania zodpovedal po jeho úpravách právnym predpisom. Definitívny postoj správneho orgánu však stále závisel na certifikačnej kontrole oprávneným subjektom, teda od postupu, ktorý sa už v tom čase podľa AGM začal. Pri tejto príležitosti bolo tiež rozhodnuté, že rozhodnutie, ktoré prijme ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí, nebude zverejnené, pričom v relevantnom čase dovozca bude informovať užívateľov.

26 Pán Kanerva predložil 20. decembra 2000 vec na rozhodnutie pánovi Hurmalainen, riaditeľovi odboru bezpečnosti pri práci ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí. Pán Kanerva navrhoval, aby uvádzanie dotknutých zdvíhacích plošín na trh a do prevádzky bolo až na určité výnimky zakázané. Pán Hurmalainen však navrhované rozhodnutie neprijal a postúpil vec na preskúmanie, keďže sa domnieval, že nemá k dispozícii dostatočné informácie.

27 Zástupca dovozcu a pán Lehtinen so súhlasom svojho priameho nadriadeného poskytli 17. januára 2001 o 20.30 hod. rozhovor v televíznom spravodajstve verejnej televízie TV 1. Pri tejto príležitosti moderátor uviedol, že podľa fínskych orgánov kontroly bezpečnosti pri práci nezodpovedajú zdvíhacie plošiny relevantným európskym normám napriek tomu, že boli schválené v Taliansku. Moderátor tiež vyhlásil, že podľa týchto orgánov zariadenie musí uniesť záťaž aj v prípade, že sa

s vozidlom manipuluje v tých najnepriaznivejších podmienkach na zdvíhanie. Zástupca dovozcu priznal závadu systému uzamykania, ale odmietol skutočnosť, že by zdvíhacie zariadenie malo akýkoľvek iný problém a tvrdil, že zdvíhacie tyče unesú akékoľvek bremeno, ak je vozidlo na prístroj umiestnené vo vhodnom smere. Pán Lehtinen vyhlásil, že uvedené zdvíhacie plošiny môžu predstavovať bezprostredné nebezpečenstvo, ak pracovníci pracujú pod bremenom. Podľa neho certifikačný orgán, na ktorý sa AGM obrátila, nesprávne vyložil uplatniteľné pravidlá.

28 Teknisen Kaupan Liitto (konfederácia technického obchodu) poslala 29. januára 2001 ministerstvu zdravotníctva a sociálnych vecí, ako aj peruspalveluministeri (minister zdravotných a sociálnych služieb) list, v ktorom uvádza závažné nedostatky konštatované v súvislosti s prístrojmi od spoločnosti AGM. Pán Lehtinen pred vnútroštátnym súdom uznal, že sa raz zúčastnil v súvislosti s dotknutou vecou na zasadnutí tejto konfederácie, a to na jej žiadosť.

29 Pán Hurmalainen poslal 8. februára 2001 pánovi Kuikko, zástupcovi Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto (konfederácia priemyslu a zamestnancov), fax, v ktorom vyjadril námietky proti zákazu predaja navrhovanému pánom Kanerva a pánom Lehtinenom, pretože sa mu nezdá byť vhodné prijať opatrenie narušujúce fungovanie vnútorného trhu a pretože vo Fínsku sa stala len jedna nehoda, ktorej príčina navyše nie je istá.

30 Dňa 16. februára 2001 pán Hurmalainen odobral pánovi Lehtinenovi spis týkajúci sa zdvíhacích plošín vyrobených spoločnosťou AGM z dôvodu, že v prebiehajúcej veci

verejne vyjadril názor, ktorý sa líšil od oficiálneho stanoviska ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí a konal tak v rozpore s inštrukciami a komunikačnou politikou ministerstva. Následná správa vypracovaná 20. marca 2001 odborom bezpečnosti pri práci ministerstva zdravotníctva a sociálnych vecí pánovi Lehtinenovi vyčítala, že konal v rozpore so zásadou správneho úradného postupu a spôsobom, ktorý spôsobil ujmu hospodárskym záujmom spoločnosti AGM tým, že spolupracoval s jej konkurentmi.

31 Dňa 17. februára 2001 sa v regionálnych novinách *Aamulehti* objavil článok s názvom „Znalec prezradil krehkosť istých vozidlových zdvíhacích plošín". Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania bol tento článok napísaný na základe rozhovoru s pánom Lehtinenom a výslovne z neho vyplývalo, že dotknutými výrobkami boli zdvíhacie plošiny vyrábané AGM. V článku tiež bolo uvedené, že „pán Hurmalainen, riaditeľ odboru bezpečnosti pri práci na ministerstve, považuje výroky pána Lehtinena za jeho osobné názory".

32 Dňa 22. februára 2001 poslala Metalliväen Liitto ry (konfederácia metalurgov) svojim špecializovaným sekciám sektorov automobilovej opravy a opravy strojových zariadení, ako aj osobám zodpovedným za bezpečnosť v podnikoch dokument, v ktorom konštatuje, že modely vozidlových zdvíhacích plošín G 28, G 32 a G 35 vyrobené AGM sú problematické a že „dotknuté zdvíhacie prístroje sa nepochybne považujú za nebezpečné". Uvedená konfederácia pripojila k tomuto dokumentu správu vypracovanú 12. februára 2001 pánom Lehtinenom.

33 Dňa 13. júna 2001 sa v regionálnych novinách *Etelä-Saimaa* objavil článok s názvom „Konfederácia metalurgov požaduje zákaz používania nebezpečných vozidlových zdvíhacích plošín" s podtitulom „Každý deň je 150 montérov vystavených nebezpečenstvu". Podľa tohto článku hlavný inžinier, ktorý sa špecializuje na tento

typ prístroja a ktorý pripravil tento spis, navrhol obmedzenie používania zdvíhacích plošín AGM talianskej výroby a zákaz predaja nových prístrojov. Článok tiež poukazoval na to, že pán Hurmalainen, riaditeľ odboru bezpečnosti pri práci na ministerstve, vo svojom rozhodnutí uviedol, že nemá k dispozícii dosť informácií a upresnil, že vec je stále predmetom skúmania.

34 Odbor bezpečnosti pri práci na ministerstve zdravotníctva a sociálnych vecí prijal 14. júna 2001 rozhodnutie, v ktorom konštatoval, že „zo spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by ministerstvo priviedli k prijatiu opatrení na kontrolu trhu v súvislosti s výrobcom alebo dovozcom zdvíhacích plošín vyrábaných AGM". Tento dokument upresnil že „toto konštatovanie však nebráni ministerstvu takéto opatrenia prijať v rámci opätovného preskúmania veci po získaní dodatočných informácií alebo z iného dôvodu". Ako odôvodnenie svojho rozhodnutia ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí uviedlo, že „pri nových prístrojoch výrobca odstránil konštatované nedostatky a dovozca sa pokúsil urobiť to isté v súvislosti s prístrojmi, ktoré už boli v prevádzke".

35 Ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí adresovalo 1. októbra 2001 v zmysle zákona o služobnom poriadku štátnych úradníkov (Valtion virkamieslaki) písomné upozornenie pánovi Lehtinenovi z dôvodu, že napriek tomu, že mu bol spis o zdvíhacích plošinách vyrábaných AGM 16. februára 2001 odobratý, porušil povinnosti vyplývajúce z jeho postavenia úradníka tým, že naďalej rozširoval v spravodajskej relácii, ako aj v dokumente adresovanom miestnemu odboru bezpečnosti pri práci klamlivý obraz stanoviska ministerstva a tým, že konal v rozpore s komunikačnou politikou ministerstva. Rozhodnutím zo 6. marca 2002 virkamieslautakunta (Komisia pre odvolania zo strany úradníkov) zamietla sťažnosť pána Lehtinena, ktorou požadoval zrušenie uvedeného upozornenia. Na druhej strane táto komisia v rovnakom rozhodnutí dospela k záveru, že správanie pána Lehtinena pri televíznom rozhovore 17. januára 2001 nebolo nesprávne do takej miery, aby odôvodnilo písomné upozornenie. Korkein hallinto-oikeus Najvyšší správny súd) toto rozhodnutie potvrdil.

36 Pán Lehtinen požiadal v priebehu disciplinárneho konania proti nemu o stanovisko Julkisen sanan neuvosto (Rada samoregulácie médií v oblasti etiky a slobody prejavu) k otázke, či ministerstvo zdravotníctva a sociálnych veci prekročilo svoje právomoci a porušilo tak slobodu slova a názoru, ktorá úradníkom prináleží, tým, že mu adresovalo upozornenie. Vo svojom stanovisku z 20. marca 2002 táto inštitúcia konštatovala, že je žiaduce, aby sa úradníci mohli verejne vyjadrovať pri otvorených diskusiách v médiách, keďže ich účasť na verejných diskusiách týkajúcich sa ich odboru je vhodná na podporu rozširovania informácií všeobecného záujmu. Táto rada zastávala stanovisko, že prípad pána Lehtinena bol vecou týkajúcou sa bezpečnosti pri práci, že v tomto rámci bola verejná diskusia nepochybne želateľná a dôležitá a že úradník, akým bola dotknutá osoba, mal právo sa na nej zúčastniť.

37 Na základe týchto skutočností podala AGM žalobu na Tampereen käräjäoikeus (Súd prvého stupňa v Tampere) a domáhala sa odsúdenia fínskeho štátu a pána Lehtinena na spoločnú a nerozdielnu náhradu škody, ktorú utrpela najmä v súvislosti so znížením obratu vo Fínsku a inde v Európe.

38 Podľa vnútroštátneho súdu vyvstáva otázka, či vo svetle judikatúry Súdneho dvora, najmä rozsudku z 11. júla 1974, Dassonville (8/74, Zb. s. 837), mohol byť obchod v Európskom spoločenstve narušený za podmienok stanovených v článku 28 ES, keď pán Lehtinen ako úradník príslušného orgánu verejne vyjadril negatívne stanovisko k súladu určitých vozidlových zdvíhacích plošín vyrábaných AGM s normami, teda stanovisko, ktoré mohlo mať za následok pokles predaja výrobkov tejto spoločnosti na fínskom trhu. Keďže potenciálna prekážka obchodu vnútri Spoločenstva nevyplýva z rozhodnutia prijatého príslušným orgánom na základe vnútroštátnych ustanovení, ale zo správania úradníka tohto orgánu predtým, ako tento orgán v dotknutej veci rozhodol, vnútroštátny súd sa pýta, či kritérium určené v už citovanom rozsudku Dassonville umožňuje považovať konanie úradníka za opatrenia s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia najmä v prípade, že v praxi

bol účinok tohto konania rovnaký, ako keby príslušný orgán prijal podobné rozhodnutie podľa ustanovení vnútroštátneho práva.

39 Okrem toho si vnútroštátny súd želá, aby Súdny dvor rozhodol o tom, či zdvíhacia plošina, ako je tá vo veci samej, zodpovedá základným pravidlám bezpečnosti, ktoré stanovuje smernica, ak nie je ani projektovaná, ani skonštruovaná tak, aby uniesla bremeno aj v tých najnepriaznivejších podmienkach na zdvíhanie.

40 Za týchto okolností Tampereen käräjäoikeus rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Je možné hovoriť o opatrení s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenia v zmysle článku 28 ES alebo o opatrení, ktoré nesmie byť prijímané v zmysle článku 10 druhého odseku ES, ak sa úradník v postavení znalca, ktorý je zamestnancom štátneho orgánu zodpovedného za bezpečnosť pri práci, ale ktorý nemá rozhodovaciu právomoc, vyjadrí v hlavnej spravodajskej relácii verejnej televízie a v denníkoch vychádzajúcich vo veľkom náklade, ako aj pred obchodnými alebo profesijnými organizáciami, a to potom, ako bolo začaté konanie na kontrolu trhu, ale ešte nebolo prijaté rozhodnutie, tak, že jeho vyhlásenia či už priame alebo sprostredkované inými osobami, týkajúce sa nebezpečenstva materiálu uvedeného určitým výrobcom na trh pre zdravie ba dokonca pre život, môžu v súvislosti s dotknutým prístrojom vyvolať negatívny obraz v mysli verejnosti a poškodiť jeho uvádzanie na trh?

2. Je potrebné smernicu... vykladať tak, že vozidlová zdvíhacia plošina nezodpovedá základným pravidlám bezpečnosti, ktoré táto smernica stanovuje, ak tento

prístroj nebol vyrobený v súlade s normou SFS-EN 1493, ak nebolo pri projektovaní jeho štruktúry zohľadnené umiestnenie vozidla na zdvíhacích tyčiach v oboch smeroch jazdy a ak výpočet rezistencie každej z týchto tyčí nebol uskutočnený pri zohľadnení najnepriaznivejších podmienok na zdvíhanie?

3. a) Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, je konanie úradníka, ktoré je v nej opísané, neprimerané, berúc do úvahy jeho čestný úmysel ochrany zdravia a života osôb, a teda v rozpore so Zmluvou ES, aj v prípade, že odpoveď na druhú otázku je tiež kladná, ak sa vezme do úvahy povaha tohto konania a najmä skutočnosť, že informovať o prípadných nebezpečenstvách a vyhnúť sa vzniku rizikových situácií bolo možné aj inými spôsobmi ako tými, ktoré sú opísané v prvej otázke, že toto konanie bolo uskutočnené predtým, ako príslušný orgán prijal rozhodnutie vo veci kontroly trhu a že tým, že jeho konkrétnym predmetom bol špecifický výrobok, toto konanie mohlo ublížiť jeho uvádzaniu na trh?

b) Ak posúdenie proporcionality uvedené v tretej otázke písm. a) prináleží vnútroštátnemu súdu, má sa tento zamerať najmä na prípadný nesúlad s vnútroštátnymi pravidlami alebo pravidlami Spoločenstva o bezpečnosti, alebo skôr na okolnosti zverejnenia tohto nesúladu?

4. Je možné odôvodniť konanie úradníka uvedené v prvej otázke za okolností uvedených v tretej otázke písm. a) slobodou prejavu garantovanou článkom 10

Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aj keby bolo v rozpore s článkami 28 ES a 30 ES, alebo s článkom 10 ES?

5. a) Ak je konanie úradníka opísané v prvej otázke v rozpore s článkami 28 ES a 30 ES, alebo s článkom 10 ES, bolo porušenie dostatočne zjavné a závažné, aby bol štát v prípade splnenia ostatných podmienok vzniku zodpovednosti povinný v zmysle práva Spoločenstva nahradiť škodu, ktorú toto konanie mohlo spôsobiť podniku, ktorý prístroj uvádzal na trh?

b) Bolo porušenie uvedené v písmene a) zjavné a závažné aj v prípade, že príslušnému orgánu (alebo príslušnému úradníkovi), ktorý má rozhodovaciu právomoc, nemožno vytýkať žiadnu chybu alebo nedbanlivosť a príslušný orgán (alebo jeho úradník) nikdy neschválil predmetné správanie, ani si nepočínal tak, aby toto správanie malo skutočné účinky?

c) Môžu z článku 10 ES a najmä z jeho odseku 2 vyplývať za okolností uvedených v prvej otázke pre osobu práva?

d) Môže okrem zodpovednosti štátu vzniknúť v zmysle práva Spoločenstva a za rovnakých podmienok aj zodpovednosť samotného úradníka z dôvodu jeho konania, ako bolo opísané v prvej otázke, ak je toto konanie v rozpore s právom Spoločenstva?

e) Je v praxi výrazne sťažené alebo znemožnené získať náhradu škody na základe práva Spoločenstva, ak vnútroštátne právo pripúšťa náhradu inej hospodárskej škody ako škody spôsobenej osobám alebo majetku, len ak táto vyplýva z konania, ktoré môže byť zákonne predmetom trestu alebo z výkonu verejnej moci, alebo ak jestvujú osobitne závažné dôvody na priznanie náhrady tejto škody?

6. a) Vyžaduje právo Spoločenstva v prípade, že je podľa vnútroštátneho práva rozhodnuté o náhrade škody vyplývajúcej z porušenia — vrátane porušenia z nedbanlivosti — pravidiel v oblasti voľného pohybu tovaru, aby táto náhrada predstavovala účinnú a odstrašujúcu sankciu, a je v súlade s pravidlami práva Spoločenstva o zodpovednosti situácia, v ktorej úradník, ktorý sa dopustil porušenia alebo nedbanlivosti v zmysle vnútroštátneho práva, zodpovedá len za primeranú časť škody, ktorá nevyhnutne nezodpovedá celej škode, alebo je dokonca oslobodený od akejkoľvek zodpovednosti, ak sa mu vytýka len mierna nedbanlivosť, alebo v ktorej úradník a štát zodpovedný za chybu alebo nedbanlivosť tohto úradníka môžu mať povinnosť nahradiť inú hospodársku škodu, ako je škoda spôsobená osobám alebo majetku, len ak táto vyplýva z konania, ktoré môže byť zákonne predmetom trestu alebo z výkonu verejnej moci, alebo ak jestvujú osobitne závažné dôvody na priznanie náhrady tejto škody?

b) Ak je niektoré z obmedzení zodpovednosti uvedené v písmene a) nezlučiteľné s právom Spoločenstva, má rozhodnutie o náhrade škody prijaté podľa vnútroštátneho práva vylúčiť uplatnenie tohto obmedzenia v súvislosti s dotknutým úradníkom aj vtedy, ak z toho pre tohto úradníka vyplýva prísnejšia alebo širšia povinnosť náhrady, ako je tá, ktorá vyplýva z vnútroštátneho práva?“

O prípustnosti

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

41 Pán Lehtinen vyjadril pochybnosti v súvislosti s prípustnosťou tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania z dôvodu, že otázky položené Tampereen käräjäoikeus nie sú relevantné.

42 Pán Lehtinen tvrdí, že konanie týkajúce sa sporu prejednávaného pred vnútroštátnym súdom na prvom stupni sa nachádza len vo svojej počiatočnej fáze. Predmet rozporu medzi účastníkmi konania ešte nebol presne určený a skutkové okolnosti ešte neboli objasnené. V tomto štádiu konania pred vnútroštátnym súdom je preto nemožné formulovať otázky, ktoré sú právne relevantné pre riešenie sporu.

Odpoveď Súdneho dvora

43 Je dôležité pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou je konanie podľa článku 234 ES nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, vďaka ktorému Súdny dvor poskytuje uvedeným súdom podklady pre výklad

práva Spoločenstva potrebné pre vyriešenie sporov, ktoré majú rozhodnúť (pozri najmä rozsudky 12. júna 2003, Schmidberger, C-112/00, Zb. s. I-5659, bod 30, a z 20. januára 2005, Salgado Alonso, C-306/03, Zb. s. I-705, bod 40).

44 V rámci tejto spolupráce prislúcha vnú troštátnemu súdu konajúcemu vo veci, ktorý sám bezprostredne pozná jej skutkové okolnosti a musí niesť zodpovednosť za prijímané súdne rozhodnutie, posúdiť z hľadiska osobitostí prípadu jednak to, či je na vydanie rozsudku potrebné rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, a jednak to, či sú otázky, ktoré kladie Súdnemu dvoru, právne relevantné. Z toho vyplýva, že ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Spoločenstva, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 59; z 13. marca 2001, PreussenElektra, C-379/98, Zb. s. I-2099, bod 38; z 10. decembra 2002, Der Weduwe, C-153/00, Zb. s. I-11319, bod 31; z 21. januára 2003, Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins, C-318/00, Zb. s. I-905, bod 41, ako aj rozsudok Schmidberger, už citovaný, bod 31).

45 Okrem toho z článku 234 druhého odseku ES jasne vyplýva, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby rozhodol, v ktorom štádiu konania potrebuje položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku (pozri rozsudky z 10. marca 1981, Irish Creamery Milk Suppliers Association a i., 36/80 a 71/80, Zb. s. 735, bod 5; z 30. marca 2000, JämO, C-236/98, Zb. s. I-2189, bod 30, a Schmidberger, už citovaný, bod 39).

46 V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania podrobne objasnil skutkový a právny rámec sporu vo veci samej, ako aj dôvody, pre ktoré požaduje výklad ním uvedených ustanovení

práva Spoločenstva vzhľadom na pochybnosti, ktoré vznikli pri ich uplatnení v súvislosti s okolnosťami uvedeného sporu.

47 Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o skutočnosti, ako sú opísané vnútroštátnym súdom, nezdá sa, že by boli otázky položené v štádiu konania, ktoré by Súdnemu dvoru neumožnilo posúdiť ich relevantnosť pre vyriešenie sporu vo veci samej.

48 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prijateľný.

O prejudiciálnych otázkach

O voľnom pohybe tovaru (prvá, tretia a štvrtá otázka)

49 Vo svojej prvej, tretej a štvrtej prejudiciálnej otázke sa vnútroštátny súd v podstate pýta, po prvé, či má byť za okolností veci samej správanie pána Lehtinena spočívajúce v rôznych verejných vyhláseniach považované za správanie, ktoré možno pripísať fínskemu štátu, po druhé, či toto správanie môže predstavovať prekážku voľného pohybu tovaru v zmysle článku 28 ES a po tretie, za akých okolností by takéto správanie mohlo byť odôvodnené slobodou prejavu alebo cieľom ochrany bezpečnosti a zdravia.

50 Na úvod je potrebné pripomenúť, že pokiaľ je určitá oblasť predmetom úplnej harmonizácie na úrovni Spoločenstva, každé vnútroštátne opatrenie, ktoré sa jej týka, musí byť posudzované s ohľadom na ustanovenia tohto harmonizačného opatrenia a nie s ohľadom na primárne právo (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 12. októbra 1993, Vanacker a Lesage, C-37/92, Zb. s. I-4947, bod 9; z 13. decembra 2001, DaimlerChrysler, C-324/99, Zb. s. I-9897, bod 32; z 11. decembra 2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Zb. s. I-14887, bod 64, ako aj zo 14. decembra 2004, Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz, C-309/02, Zb. s. I-11763, bod 53).

51 Je preto potrebné určiť, či harmonizácia na základe smernice vylučuje posúdenie súladu správania, ktorého sa týka vec sama, a článku 28 ES.

52 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že smernica má v zmysle svojich odôvodnení č. 2, č. 6, č. 7 a č. 9 za cieľ zabezpečenie slobodného pohybu strojových zariadení na vnútornom trhu a splnenie záväzných a základných požiadaviek na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti v súvislosti s týmito strojovými zariadeniami tým, že nahradí vnútroštátne systémy certifikácie a osvedčenia o zhode harmonizovaným systémom. Na tento účel smernica najmä vo svojom článku 3 a v prílohe I uvádza základné požiadavky na ochranu zdravia a zaistenie bezpečnosti, ktoré musia spĺňať strojové zariadenia a bezpečnostné komponenty vyrábané v členských štátoch. Podľa článku 4 smernice nemôžu členské štáty obmedzovať uvádzanie na trh strojových zariadení, ktoré týmto základným požiadavkám zodpovedajú, a členské štáty môžu prijať vhodné opatrenia za podmienok stanovených v článku 7, iba ak sa neskôr objavia riziká.

53 Berúc teda do úvahy povahu smernice, jej ciele a obsah článkov 3, 4 a 7, je potrebné konštatovať, že okrem pravidiel týkajúcich sa základných požiadaviek bezpečnosti

strojových zariadení potvrdenia o ich zhode s týmito požiadavkami, na úrovni Spoločenstva úplným spôsobom harmonizuje aj pravidlá týkajúce sa správania členských štátov v súvislosti so strojovými zariadeniami, o ktorých sa predpokladá, že sú v súlade s týmito požiadavkami.

54 Z toho dôvodu každé vnútroštátne opatrenie, ktoré spadá do pôsobnosti už uvedených článkov tejto smernice, sa musí posudzovať s ohľadom na jej ustanovenia, a nie na ustanovenia Zmluvy, a najmä článku 28 ES.

O existencii prekážky, ktorú možno pripísať členského štátu (prvá otázka)

55 Berúc do úvahy bod 52 a nasl. tohto rozsudku, je potrebné preformulovať otázku vnútroštátneho súdu v tom zmysle, že tento súd sa v podstate pýta, či je možné klasifikovať názory, ktoré pán Lehtinen verejne vyslovil, ako prekážky slobodného pohybu tovaru v zmysle článku 4 ods. 1 smernice, ktoré možno pripísať fínskemu štátu.

56 V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že možnosť pripísať vyhlásenia úradníka štátu závisí najmä na tom, ako mohli adresáti tieto výroky vnímať.

57 Rozhodujúci prvok určenia, či výroky úradníka možno pripísať štátu, spočíva v otázke, či adresáti týchto výrokov mohli rozumne v danom kontexte predpokladať, že ide o stanovisko, ktoré tento úradník zastáva na základe svojej funkcie.

58 V tejto súvislosti prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil najmä či:

— je úradník vo všeobecnosti príslušný v dotknutej oblasti,

— úradník rozširoval tieto vyhlásenia písomne na papieri s úradnou hlavičkou príslušného odboru,

— úradník poskytoval televízne rozhovory na mieste pracoviska svojho odboru,

— sa úradník nezmienil o osobnom charaktere svojich vyhlásení a nepoukázal na to, že sa líšia od oficiálneho stanoviska príslušného odboru,

— príslušné štátne útvary prijali v čo najkratšom čase potrebné kroky na zmarenie dojmu adresátov vyhlásení úradníka, že ide o oficiálne stanovisko štátu.

59 Zostáva ešte preskúmať, či vyhlásenia, ktorých sa týka vec sama, porušujú, za predpokladu, že ich možno pripísať fínskemu štátu, článok 4 ods. 1 smernice.

60 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že prekážku tvoria všetky opatrenia, ktoré môžu priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne tvoriť prekážku obchodu vnútri Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudky Dassonville, už citovaný, bod 5, a z 9. februára 1999, Van der Laan, C-383/97, Zb. s. I-731, bod 18). Táto zásada platí aj v prípade, že ide o výklad článku 4 ods. 1 smernice.

61 Ako vyplýva z článku 4 ods. 1 smernice, zákaz, ktorý je v ňom stanovený, platí len v prípade, že dotknuté strojové zariadenia sú v súlade s ustanoveniami smernice. V prejednávanej veci sa na plošiny vyrábané AGM vzťahuje predpoklad zhody vyplývajúci z článku 5 ods. 1 smernice, pretože boli v súlade s touto smernicou certifikované ako s ňou zhodné a boli vybavené označením „CE“ o zhode upravenom v článku 10.

62 Z predpokladu zhody však nevyplýva, že členské štáty nemusia zasiahnuť v prípade, že sa objavia riziká. Naopak, podľa článku 7 ods. 1 prvého pododseku smernice je členský štát povinný prijať všetky primerané opatrenia na stiahnutie strojového zariadenia z trhu, ak konštatuje, že toto zariadenie používané v súlade so svojím predpokladaným účelom môže ohroziť bezpečnosť osôb alebo majetku. V takomto prípade je členský štát v súlade s článkom 7 ods. 1 druhým pododsekom smernice povinný okamžite informovať Komisiu o každom takom opatrení a uviesť dôvod pre svoje rozhodnutie.

63 Ako však vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, príslušné orgány nekonštatovali existenciu rizika, ani neprijali opatrenia na stiahnutie dotknutých zdvíhacích plošín z trhu a ani *a fortiori* neinformovali o takýchto opatreniach Komisiu.

64 Z toho vyplýva, že keďže sa na tieto zdvíhacie plošiny vzťahoval predpoklad zhody, štát mal dodržiavať zákaz obmedzení voľného pohybu uvedený v článku 4 ods. 1 smernice.

65 Dotknuté vyhlásenia, ktoré prezentovali tieto zdvíhacie plošiny v rôznych médiách a rozsiahlo rozširovaných správach ako nebezpečné a nezlučiteľné s normou EN 1493:1998, môžu aspoň nepriamo a potenciálne brániť uvádzaniu strojového zariadenia na trh.

66 Berúc do úvahy predchádzajúce úvahy, je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že vyhlásenia úradníka, ktoré z dôvodu svojej formy a okolností vyvolávajú vo svojich adresátoch dojem, že ide o oficiálne stanovisku štátu a nie o osobný názor úradníka, možno štátu pripísať. Rozhodujúci prvok určenia, či výroky úradníka možno pripísať štátu, spočíva v otázke, či adresáti týchto výrokov mohli rozumne v danom kontexte predpokladať, že ide o stanovisko, ktoré tento úradník zastáva na základe svojej funkcie. Vyhlásenia úradníka o nesúlade strojového zariadenia, ktoré bolo certifikované ako zhodné so smernicou, a príslušnej harmonizovanej normy a o jeho nebezpečnosti predstavujú, v prípade, že ich možno pripísať členskému štátu, porušenie článku 4 ods. 1 smernice.

O odôvodneniach (tretia a štvrtá otázka)

67 Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či môže byť správanie pána Lehtinena odôvodnené, v prípade, že ho je možné pripísať fínskemu štátu, cieľom ochrany zdravia alebo slobodou prejavu.

— O odôvodnení na základe ochrany zdravia

68 Smernica presným spôsobom upravuje ochranu zdravia v prípade, že môže byť ohrozené používaním strojových zariadení, ktoré sa považujú za v súlade so smernicou. Jej článok 7 ods. 1 umožňuje členským štátom prijať všetky primerané opatrenia nato, aby stiahli tieto strojové zariadenia z trhu, zakázali ich uvádzanie na trh a uvádzanie do prevádzky alebo obmedzili ich voľný pohyb. Okrem týchto opatrení smernica neumožňuje iné obmedzenia týkajúce sa ochrany zdravia

69 V tejto súvislosti už bolo v bode 63 tohto rozsudku uvedené, že príslušné fínske orgány neprijali žiadne opatrenie na základe článku 7 smernice.

70 Berúc do úvahy, že v súvislosti s uvádzaním na trh strojových zariadení sú pravidlá bezpečnosti, ktoré ovplyvňujú voľný pohyb tovaru, harmonizované na úrovni

Spoločenstva úplným spôsobom, členský štát sa nemôže odvolávať na odôvodnenie založené na ochrane zdravia nad rámec článku 7 smernice.

71 Správanie pána Lehtinena, pokiaľ je možné ho pripísať fínskemu štátu, preto nemôže byť odôvodnené cieľom ochrany zdravia.

— O odôvodnení na základe slobody prejavu

72 Podľa článku 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd má právo na slobodu prejavu každá osoba patriaca do právomoci členských štátov. Táto sloboda predstavuje nevyhnutný základ každej demokratickej spoločnosti. Členské štáty sa však nemôžu odvolávať na slobodu prejavu svojich úradníkov, aby odôvodnili prekážku a vyhli sa tak vlastnej zodpovednosti podľa práva Spoločenstva.

73 Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, je na tretiu a štvrtú otázku potrebné odpovedať tak, že za okolností, ako sú tie vo veci samej, nemôže byť porušenie článku 4 ods. 1 smernice z dôvodu správania úradníka, ak je toto správanie možné pripísať jeho členskému štátu, odôvodnené ani cieľom ochrany zdravia, ani slobodou prejavu úradníkov.

O zhode zdvíhacích plošín vo veci samej so smernicou 98/37 (druhá otázka)

74 Z analýzy v bodoch 60 až 65 tohto rozsudku vyplýva, že na druhú otázku nie je potrebné odpovedať.

O zodpovednosti fínskeho štátu a úradníkov (piata a šiesta otázka)

75 V piatej a šiestej otázke sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sú za predpokladu porušenia článkov 28 ES a 30 ES, alebo článku 10 ES splnené podmienky vzniku zodpovednosti fínskeho štátu na základe práva Spoločenstva, či právo Spoločenstva umožňuje alebo vyžaduje aby bola tiež zohľadnená zodpovednosť úradníka, ktorého správanie je spochybnené, a v akom rozsahu vyžadujú podmienky uplatnenia týchto zodpovedností výklad fínskeho práva, ktorý je zhodný s právom Spoločenstva.

76 S ohľadom na úvahy uvedené v bodoch 50 až 53 tohto rozsudku je potrebné odpovedať na otázky vnútroštátneho súdu pri zohľadnení prípadného porušenia článku 4 ods. 1 smernice.

Podmienky týkajúce sa vzniku zodpovednosti fínskeho štátu [piata otázka, písm. a) až c)]

77 Vo svojej piatej otázke písm. a) až c) sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za okolností, ako sú tie vo veci samej, sú porušenia práva Spoločenstva dostatočne závažné nato, aby mohla vzniknúť mimozmluvná zodpovednosť fínskeho štátu, a či sa jednotlivci činní na trhu môžu dovolávať práv proti členským štátom.

78 Pokiaľ ide o podmienky, za ktorých je členský štát povinný nahradiť škody spôsobené jednotlivcom, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ide o tri podmienky, a to že cieľom porušeného právneho predpisu je priznanie práv jednotlivcom, že porušenie je dostatočne závažné a napokon, že existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti, ktorá prislúcha štátu, a škodou, ktorú utrpeli poškodené osoby. Posúdenie týchto podmienok závisí od typu situácie (rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Zb. s. I-1029, bod 51; z 2. apríla 1998, Norbrook Laboratories, C-127/95, Zb. s. I-1531, bod 107, a zo 4. júla 2000, Haim, C-424/97, Zb. s. I-5123, bod 36).

79 Pokiaľ ide o prvú podmienku, postačuje konštatovať, že cieľom článku 4 ods. 1 smernice je priznanie práv jednotlivcom činným na trhu, ktorých sa títo môžu dovolávať proti členským štátom.

80 Pokiaľ ide o druhú podmienku, rozhodujúcim kritériom na posúdenie, či porušenie práva Spoločenstva je dostatočne závažné, je zjavné a vážne prekročenie hraníc

voľnej úvahy členským štátom, ktoré sú mu uložené (pozri rozsudok Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 55).

81 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že ak dotknutý členský štát disponuje v čase porušenia len výrazne zníženou či dokonca žiadnou mierou voľnej úvahy, môže pre vznik dostatočne závažného porušenia stačiť jednoduché porušenie práva Spoločenstva (pozri rozsudok Norbrook Laboratories, už citovaný, bod 109 a citovanú judikatúru).

82 Povinnosti stanovené v článku 4 ods. 1 smernice nepriznávajú členským štátom mieru voľnej úvahy. Len článok 7 predpokladá vznik neskorších pochybností, pokiaľ ide o zhodu medzi požiadavkami smernice a strojového zariadenia, o ktorom sa predpokladá, že je s týmito požiadavkami v zhode, ako aj primerané opatrenia na riešenie tejto situácie. Z toho vyplýva, že je potrebné sa domnievať, že porušenie článku 4 ods. 1 smernice vyhláseniami, ako sú tie vo veci samej, a za predpokladu, že ich možno pripísať členskému štátu, je dostatočne závažné.

83 Pokiaľ ide o tretiu podmienku, je na vnútroštátnych súdoch, aby preverili, či existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti členského štátu a škodou, ktorú utrpeli poškodené osoby (pozri v tomto zmysle rozsudky Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 65, a z 23. mája 1996, Hedley Lomas, C-5/94, Zb. s. I-2553, bod 30).

84 V prejednávanej veci sa zdá, s výhradou overenia, ktoré má uskutočniť vnútroštátny súd, že vyhlásenia vo veci samej viedli k zníženiu obratu AGM medzi rokmi 2000 a 2002, ako aj k zníženiu jej ziskovej marže v rokoch 2001 a 2002. Okrem toho dosah týchto vyhlásení na trh bol vopred identifikovaný samotným ministerstvom.

85 Všetky tri podmienky uvedené vyššie sú potrebné a postačujúce nato, aby v prospech jednotlivcov vzniklo právo na náhradu škody, pričom nie je vylúčené, že zodpovednosť štátu môže vzniknúť aj za menej prísnych podmienok na základe vnútroštátnych právnych predpisov (pozri rozsudok Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 66).

86 S ohľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať, že článok 4 ods. 1 smernice sa má vykladať na jednej strane v tom zmysle, že priznáva jednotlivcom práva a na druhej strane v tom zmysle, že neprenecháva členským štátom žiadnu mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide, tak ako v prejednávanej veci, o strojové zariadenia, pri ktorých existuje alebo sa predpokladá zhoda s touto smernicou. Nedodržanie tohto ustanovenia, ktoré vyplýva z vyhlásení úradníka členského štátu, ak tieto možno pripísať tomuto štátu, predstavuje dostatočne závažné porušenie práva Spoločenstva nato, aby vznikla zodpovednosť uvedeného štátu.

Obmedzenia zodpovednosti vyplývajúce z ustanovení vnútroštátneho práva uplatniteľné na zodpovednosť fínskeho štátu [piata otázka písm. e) a šiesta otázka písm. a) čiastočne]

87 Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či vnútroštátne právo môže v oblasti náhrady škody spôsobenej štátom pridať dostatočné osobitné podmienky, alebo či

obmedzenia zodpovednosti, ako sú tie, ktoré upravuje fínske právo, majú byť považované za obmedzenia, ktoré v praxi výrazne sťažujú, ba dokonca znemožňujú náhradu škody vyplývajúcu z porušenia článku 4 ods. 1 smernice členským štátom.

88 Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že zodpovednosť členského štátu založená na práve Spoločenstva nemá za cieľ odradenie alebo sankciu, ale náhradu škody, ktorú jednotlivci utrpeli porušením práva Spoločenstva členským štátom.

89 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že ak sú podmienky práva na náhradu škody založeného na práve Spoločenstva splnené, prináleží členskému štátu, aby nahradil spôsobenú škodu v rámci vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa zodpovednosti. Okrem toho je potrebné uviesť, že obsahové a formálne podmienky stanovené rôznymi vnútroštátnymi právnymi poriadkami pre oblasť náhrady škôd nemôžu byť menej výhodné než tie, ktoré sa týkajú obdobných nárokov vnútroštátnej povahy, a nemôžu byť upravené takým spôsobom, ktorý by prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval získanie náhrady (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. novembra 1991, Francovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357, body 42 a 43, ako aj Norbrook Laboratories, už citovaný, bod 111).

90 Právo Spoločenstva teda stanovuje účinnú náhradu a nepripúšťa žiadne dodatočné podmienky vyplývajúce z práva členského štátu, ktoré by nadmerne sťažovali získanie náhrady škody a úrokov alebo iný spôsob nápravy.

91 V tejto súvislosti poukazujú skutočnosti uvedené vnútroštátnym súdom na to, že ustanovenia fínskeho zákona o zodpovednosti uplatniteľné vo veci samej podriaďujú právo na náhradu za inú škodu, ako je škoda spôsobená osobám alebo majetku, podmienke, že škoda buď vyplýva z konania, ktoré môže byť zákonne predmetom trestu, alebo z výkonu verejnej moci, alebo že jestvujú osobitne závažné dôvody na priznanie tejto náhrady škody. Podľa vnútroštátneho súdu však správanie pána Lehtinena nie je možné priradiť k žiadnej z týchto podmienok, z čoho vyplýva sťaženie náhrady škody utrpenej AGM.

92 Za tohto predpokladu teda právo na náhradu vznikne hneď, ako sa preukáže, že cieľom porušeného právneho pravidla bolo priznať práva jednotlivcom a že existuje priama príčinná súvislosť medzi uvádzaným dostatočne závažným porušením a škodou utrpenou dotknutou osobou, keďže tieto podmienky sú potrebné a dostačujúce nato, aby jednotlivcovi vzniklo právo na náhradu škody (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júna 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, Zb. s. I-5177, body 44 a 45, ako aj citovanú judikatúru).

93 V prejednávanej veci nemožno vylúčiť, že dostatočne závažné porušenie práva Spoločenstva, z ktorého môže vzniknúť zodpovednosť fínskeho štátu, vyplýva zo správania, ktoré mu možno pripísať a ktoré spadá do iných kategórií, ako sú tie, ktoré zužujúco upravuje dotknuté vnútroštátne právo.

94 Navyše náhrada škody členskými štátmi, ktorú spôsobili jednotlivcom porušením práva Spoločenstva, musí byť primeraná vzniknutej ujme. V prípade, že v tejto oblasti neexistujú ustanovenia na úrovni Spoločenstva, je na vnútroštátnom právnom poriadku každého členského štátu, aby stanovil kritériá umožňujúce určiť rozsah náhrady, pričom tieto kritériá nemôžu byť menej priaznivé ako kritériá platné

pre podobné nároky alebo žaloby na základe vnútroštátneho práva a v žiadnom prípade nemôžu byť upravené takým spôsobom, ktorý by prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval získanie náhrady škody. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré by vo všeobecnosti obmedzovali nahraditeľnú škodu len na škodu spôsobenú na niektorých osobitne chránených individuálnych záujmoch s vylúčením ušlého zisku jednotlivcov, nie v súlade s právom Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 90).

95 Je potrebné uviesť, že úplné vylúčenie ušlého zisku z nahraditeľnej škody sa nemôže v prípade porušenia práva Spoločenstva pripustiť. Práve pokiaľ ide o spory hospodárskej alebo obchodnej povahy, takéto úplné vylúčenie ušlého zisku by mohlo fakticky znamenať, že škodu nie je možné nahradiť (pozri rozsudok Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 87).

96 Z toho vyplýva, že je potrebné odpovedať, že právo Spoločenstva nebráni tomu, aby vnútroštátny právny poriadok členského štátu stanovil v súvislosti s náhradou inej škody, ako je škoda spôsobená osobám alebo majetku, osobitné podmienky za predpokladu, že sú upravené takým spôsobom, ktorý by prakticky neznemožňoval alebo nadmerne nesťažoval získanie náhrady škody vyplývajúcej z porušenia práva Spoločenstva.

Osobná zodpovednosť úradníkov [piata otázka písm. d) a šiesta otázka písm. a) čiastočne a šiesta otázka písm. b)]

97 Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či právo Spoločenstva umožňuje, alebo dokonca vyžaduje úpravu osobnej zodpovednosti úradníka, prostredníctvom

ktorého bolo porušené právo Spoločenstva a ak je to tak, či táto zodpovednosť môže byť predmetom osobitných obmedzení.

98 Právo Spoločenstva nebráni tomu, aby mohla okrem zodpovednosti samotného členského štátu vzniknúť zodpovednosť iného právneho subjektu, ako je tento členský štát za škodu spôsobenú jednotlivcom opatreniami, ktoré tento právny subjekt prijal v rozpore s právom Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok Haim, už citovaný, bod 32).

99 S ohľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať, že v prípade porušenia práva Spoločenstva toto právo nebráni vzniku zodpovednosti úradníka popri zodpovednosti členského štátu, vznik tejto zodpovednosti však toto právo nevyžaduje.

O trovách

100 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Vyhlásenia úradníka, ktoré z dôvodu svojej formy a okolností vyvolávajú vo svojich adresátoch dojem, že ide o oficiálne stanovisko štátu a nie o osobný názor úradníka, možno štátu pripísať. Rozhodujúci prvok určenia, či výroky úradníka možno pripísať štátu, spočíva v otázke, či adresáti týchto výrokov mohli rozumne v danom kontexte predpokladať, že ide o stanovisko, ktoré tento úradník zastáva na základe svojej funkcie. Vyhlásenia úradníka o nesúlade strojového zariadenia, ktoré bolo certifikované ako zhodné so smernicou, a príslušnej harmonizovanej normy a o jeho nebezpečnosti predstavujú, v prípade, že ich možno pripísať členskému štátu, porušenie článku 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/37/ES z 22. júna 1998 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa strojových zariadení.**

2. **Za okolností, ako sú tie vo veci samej, nemôže byť porušenie článku 4 ods. 1 smernice 98/37 z dôvodu správania úradníka, ak je toto správanie možné pripísať jeho členskému štátu, odôvodnené ani cieľom ochrany zdravia, ani slobodou prejavu úradníkov.**

3. **Článok 4 ods. 1 smernice 98/37 sa má vykladať na jednej strane v tom zmysle, že priznáva jednotlivcom práva a na druhej strane v tom zmysle, že neprenecháva členským štátom žiadnu mieru voľnej úvahy, pokiaľ, tak ako**

v prejednávanej veci, ide o strojové zariadenia, pri ktorých existuje alebo sa predpokladá zhoda s touto smernicou. Nedodržanie tohto ustanovenia, ktoré vyplýva z vyhlásení úradníka členského štátu, ak tieto možno pripísať tomuto štátu, predstavuje dostatočne závažné porušenie práva Spoločenstva nato, aby vznikla zodpovednosť uvedeného štátu.

4. **Právo Spoločenstva nebráni tomu, aby vnútroštátny právny poriadok členského štátu stanovil v súvislosti s náhradou inej škody, ako je škoda spôsobená osobám alebo majetku, osobitné podmienky za predpokladu, že sú upravené takým spôsobom, ktorý by prakticky neznemožňoval alebo nadmerne nesťažoval získanie náhrady škody vyplývajúcej z porušenia práva Spoločenstva.**

5. **V prípade porušenia práva Spoločenstva toto právo nebráni vzniku zodpovednosti úradníka popri zodpovednosti členského štátu, vznik tejto zodpovednosti však toto právo nevyžaduje.**

Podpisy